

ความเกี่ยวข้องของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับพรรคการเมือง

นายวรุตม์ เจตย์ภัทรนาท

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-639-468-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RELATIONS OF SUBDISTRICT ADMINISTRATION
ORGANIZATION COUNCIL MEMBERS WITH
POLITICAL PARTIES**

MR. Varut J-Tipatharanart

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government**

Department of Government

Graduate School

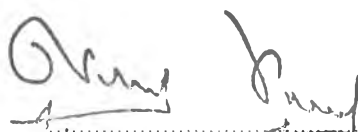
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

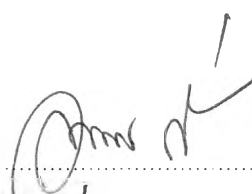
ISBN 974-639-468-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความเกี่ยวข้องของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับ
พรรคการเมือง
โดย : นายวรุฒม์ เจตีย์ภัทรนาท
ภาควิชา : การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ วิทยา สุจริตชนารักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตชนารักษ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ ไชยพร)

วรุฒม์ เจตีย์ภัทรนาท : ความเกี่ยวข้องของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับ
พรรคการเมือง (RELATIONS OF SUBDISTRICT ADMINISTRATION
ORGANIZATION COUNCIL MEMBERS WITH POLITICAL PARTIES)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์, 94 หน้า. ISBN 974-639-468-1

การศึกษาค้นคว้าอิสระของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับพรรคการเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทและความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองในการขยายฐานของพรรคลงสู่องค์การบริหารส่วนตำบล ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับพรรคการเมืองและผลกระทบอันเกิดจากความสัมพันธ์ดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่าพรรคการเมืองได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่กลับไม่ยอมให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลและไม่เห็นด้วยที่จะสังกัดพรรคการเมือง เพราะเกรงจะเกิดความขัดแย้งความแตกแยก ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแบบผู้อุปถัมภ์กับผู้ใต้อุปถัมภ์ในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน แต่พรรคการเมืองไม่มีอิทธิพลใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผลกระทบของความสัมพันธืเป็นไปในเชิงบวก

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 254 ๑

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C 831798 MAJOR

KEY WORD:

GOVERNMENT

RELATIONS OF SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION COUNCIL MEMBERS WITH POLITICAL PARTIES

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. Dr. WITHAYA SUCHARITTHANARUGSE., 94 PP. ISBN 974-639-468-1

This study intends to clarify the political parties' movement to extend its role to subdistrict administration organization council, relations of subdistrict administration organization council members with political parties and the effect from such relations.

The findings are that the political parties get involved on subdistrict administration organization council's activities both formal and informal while most of the subdistrict administration organization council members seem not to like it. The concept that the subdistrict administration organization council members should be affiliated with political parties are also refused for the reason of conflict within the organization. The relations of political parties with subdistrict administration organization council members are in form of patron-client relation. However, political parties have no influence upon members' performance. Finally, such relations are of positive type.

ภาควิชา.....การปกครอง.....
สาขาวิชา.....การปกครอง.....
ปีการศึกษา.....2541.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้เพียรพยายามศึกษาโดยมุ่งเน้นที่จะเสนอผลงานการวิจัยในรูปแบบของความคิดเห็นอย่างกว้างขวางของบรรดาผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และในระดับท้องถิ่นในเรื่องของความเกี่ยวข้องของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับพรรคการเมืองซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนได้บ้าง ผลของความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาจากความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลจำนวนมาก สมควรที่จะต้องจารึกานุสรณ์ไว้สืบไป

ขอขอบคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและแนะนำด้วยดีมาโดยตลอด ร่วมด้วยท่านอาจารย์ซึ่งร่วมเป็นคณะกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ ไชยพร ที่ได้ชี้แนะประเด็นข้อบกพร่อง และแนวทางในการปรับปรุง รวมทั้งผู้ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด อาทิ ดร. จงจิตต์ โศภณคณามารณ์ คุณประทีป ปิติสันต์ คุณศรัณชัย-บังอร มาลาศรี คุณพีสุพรรณิ อินทรกำแหง (เสมรสุต) อีกทั้งคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อน ๆ ตลอดจนผู้มีพระคุณต่อผู้เขียนที่มีได้ระบุนามไว้ ณ ที่นี้

ประโยชน์และความดีของวิทยานิพนธ์นี้ขออุทิศให้แต่ คุณพ่อ-คุณแม่ และคุณพี่วิจักษณ์ เจตย์ภัทรนาท ที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนะ นำทางในทางที่ดีและถูกต้องให้แก่ผู้เขียนตลอดมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
สมมติฐานในการศึกษา.....	8
ขอบเขตของการศึกษา.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
นิยามศัพท์.....	9
การนำเสนอผลการศึกษา.....	9
2. แนวคิดทฤษฎีและทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	11
แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ.....	15
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	19
แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง.....	24
แนวความคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ในเมืองไทย.....	30
แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจและอิทธิพล.....	35

	หน้า
3. สภาพการเมืองการปกครองและข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้น	
ในปี พ.ศ. 2540 ในเขตจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดอุทัยธานี	44
จังหวัดนนทบุรี	44
ที่ตั้งและอาณาเขต.....	44
สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ.....	44
เขตการปกครอง.....	45
การปกครองส่วนท้องถิ่น.....	46
จำนวนประชากร.....	46
ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล.....	48
จังหวัดอุทัยธานี.....	52
ที่ตั้งและอาณาเขต.....	52
สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ.....	52
เขตการปกครอง.....	53
การปกครองส่วนท้องถิ่น.....	53
จำนวนประชากร.....	54
การเลือกตั้ง.....	54
ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล.....	56
4. ระเบียบวิธีวิจัย	61
วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	61
วิธีการศึกษา.....	61
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
การเก็บข้อมูล.....	62
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	85

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	95
ภาคผนวก.....	99
ประวัติผู้เขียน.....	124

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนพื้นที่ ตำบล หมู่บ้านของจังหวัดนนทบุรี แยกเป็นรายอำเภอ.....	45
ตารางที่ 3.2	แสดงจำนวนประชากร ชาย หญิง แยกเป็นรายอำเภอ.....	46
ตารางที่ 3.3	แสดงสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 แยกเป็นรายอำเภอ.....	47
ตารางที่ 3.4	แสดงจำนวนผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามพรรคที่สังกัดและคะแนนที่ได้.....	48
ตารางที่ 3.5	แสดงจำนวน อบต. ที่จัดตั้งระหว่าง พ.ศ. 2538-2540 แยกเป็นรายอำเภอ.....	49
ตารางที่ 3.6	แสดงจำนวน อบต. ที่จัดตั้งในปี พ.ศ. 2540 จำแนกเป็น จำนวนพื้นที่ ประชากร หมู่บ้าน สมาชิก และรายได้ไม่รวม เงินอุดหนุน แยกเป็นรายอำเภอ.....	50
ตารางที่ 3.7	แสดงสถิติการเลือกตั้งสมาชิก อบต. แยกเป็นรายอำเภอ.....	51
ตารางที่ 3.8	แสดงจำนวนพื้นที่อำเภอ หมู่บ้านของจังหวัดอุทัยธานี แยกเป็นรายอำเภอ.....	53
ตารางที่ 3.9	แสดงจำนวนประชากร ชาย หญิง แยกเป็นรายอำเภอ.....	54
ตารางที่ 3.10	แสดงสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 แยกเป็นรายอำเภอ.....	55
ตารางที่ 3.11	แสดงจำนวนผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามพรรคที่สังกัดและคะแนนที่ได้.....	56
ตารางที่ 3.12	แสดงจำนวน อบต. ที่จัดตั้งระหว่าง พ.ศ. 2538-2540 แยกเป็นรายอำเภอ.....	56
ตารางที่ 3.13	แสดงจำนวน อบต. ที่จัดตั้งในปี พ.ศ. 2540 จำแนกเป็น จำนวนพื้นที่ ประชากร หมู่บ้าน สมาชิก และรายได้ไม่รวม เงินอุดหนุน แยกเป็นรายอำเภอ.....	57
ตารางที่ 3.14	แสดงสถิติการเลือกตั้งสมาชิก อบต. แยกเป็นรายอำเภอ.....	59

	หน้า	
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ช่วงอายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงาน.....	63
ตารางที่ 4.2	แสดงความสนใจของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเมืองระดับท้องถิ่น.....	65
ตารางที่ 4.3	แสดงประเภทแรงจูงใจในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	65
ตารางที่ 4.4	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	66
ตารางที่ 4.5	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพานักการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล	67
ตารางที่ 4.6	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับอิทธิพลของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองที่มีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	67
ตารางที่ 4.7	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องสังกัดพรรคการเมือง.....	68
ตารางที่ 4.8	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้พรรคการเมืองเข้ามามีบทบาทต่อกิจกรรมของ อบต.....	69
ตารางที่ 4.9	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองที่มีต่อการขยายฐานทางการเมืองให้ครอบคลุมองค์การบริหารส่วนตำบล.....	69
ตารางที่ 4.10	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพรรคการเมืองที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	70